

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2018-18-17>

УДК 338.43.021:330.341.1](477)

Інноваційні перетворення в АПК України: проблеми та перспективи

Гришук А.М.

кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту
Львівського національного університету імені Івана Франка

У статті показано місце та висвітлено роль АПК в економіці України. Доведено необхідність інноваційних перетворень в АПК відповідно до задекларованих державою пріоритетів та законодавчих ініціатив. Висвітлено основні проблеми, які можуть супроводжувати цей процес, та запропоновано рекомендації щодо їх вирішення на основі використання інноваційної моделі розвитку АПК.

Ключові слова: інновації, інноваційні перетворення, АПК, аграрна продукція, продукція з високою доданою вартістю, інноваційна модель розвитку АПК.

Гришук А.М. ИННОВАЦИОННЫЕ ПРЕОБРАЗОВАНИЯ В АПК УКРАИНЫ: ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ

В статье показано место и освещена роль АПК в экономике Украины. Доказана необходимость инновационных преобразований в АПК в соответствии с задекларированными государством приоритетами и законодательными инициативами. Освещены основные проблемы, которые могут сопровождать этот процесс, и предложены рекомендации по их решению на основе использования инновационной модели развития АПК.

Ключевые слова: инновации, инновационные преобразования, АПК, аграрная продукция, продукция с высокой добавленной стоимостью, инновационная модель развития АПК.

Hryshchuk A.M. INNOVATIVE TRANSFORMATIONS IN AGRO-INDUSTRIAL SECTOR OF UKRAINE: PROBLEMS AND PERSPECTIVES

The article deals with the place and role of the agro-industrial sector in Economy of Ukraine. The necessity of innovative transformations in the agro-industrial complex is proved in accordance with the state's declared priorities and legislative initiatives. The main problems that may accompany this process are highlighted and the recommendations for their solution are proposed based on the use of the innovative model of development of agro-industrial complex.

Keywords: innovations, innovation transformations, agribusiness, provisions, law of decreasing returns, innovative model of development of agro-industrial complex.

Постановка проблеми у загальному вигляді. АПК України є провідним сектором економіки, що дає близько 9–13% валової доданої вартості та є одним з основних бюджетоутворюючих секторів національної економіки. У структурі ВВП України за підсумками 2016 р. сільське, лісове та рибне господарство займає 17%, а переробна промисловість – 14%. Найбільший приріст ВВП починаючи з 2013 р. спостерігається в сільському господарстві (станом на кінець 2016 р. + 39%, більше ніж в ІТ-галузі (+23%) та в держуправлінні та обороні (+ 21%)) [1].

Частка аграрної галузі у зведеному бюджеті за останні роки становить у середньому 20%, а в товарній структурі експорту – понад чверть, забезпечуючи перше місце на світовому ринку олії соняшникової, друге місце – за експортом зернових. За результатами 2016 р. аграрна галузь уперше стала українським експортером номер один.

У 2017 р. експорт аграрної продукції сягнув майже рекордних докризових показників

(у 2017 р. Україна експортувала товарів на \$17,8 млрд., до цього найвищий експорт було зафіксовано в 2012 р. – \$17,9 млрд.), однак його структура не зазнала суттєвих змін. Майже 60% поставок, як і раніше, становить сировина, а сам перелік продуктів включає ті ж самі соняшникову олію і зернові. Україна втратила Росію як ринок збуту для сиру та шоколаду, натомість наростила поставки м'яса птиці (у 2017 р. експорт яловичини зріс на 53%) [2].

Але ці дані вказують на те, що структура українського експорту має вигляд, який характерний для сировинної держави, де аграрна продукція є основним джерелом припливу іноземної валюти в країну. Така ситуація ставить економіку в залежність від світових цін на експортні товари. Україна зміцнює свій статус «сировинного додатка», роблячи акцент на виробництві аграрної монопродукції, тому надалі необхідно розвивати експорт інтенсивним шляхом, збільшуючи поставки продукції з доданою вартістю, аби нівелювати цей статус.

У Західній Європі аграрне виробництво у структурі ВВП у середньому становить від 1,5% до 3%, і його роль полягає у забезпеченні основними продуктами харчування та формуванні продовольчої безпеки. Інші галузі промисловості підтримують аграрне виробництво для захисту від надмірної інфляції, від збільшення цін на продукти харчування, а також для забезпечення випуску продовольства в необхідній кількості та потрібної якості.

В Україні зворотна ситуація: національна економіка є більш аграрною, ніж індустріальною. Не промисловість підтримує аграрне виробництво, а навпаки, аграрне виробництво тягне за собою інші галузі економіки. Така ситуація може лише посилювати залежність економіки України від світових цін на аграрних, нафтових ринках та впливати на зниження її конкурентоспроможності.

Вважаємо, що найефективнішим є шлях розвитку АПК на інноваційній основі, що дасть змогу суттєво підвищити конкурентоспроможність аграрного сектору і тримати міцні позиції на світових ринках високоякісної продукції аграрного виробництва.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні та практичні аспекти формування й розвитку інноваційних процесів висвітлено у працях багатьох зарубіжних учених: Й. Шумпетера, Б. Санто, Є. Тофлера, М. Портера, а також у наукових доробках відомих вітчизняних науковців: Ю. Бажала, Л. Білозор, С. Володіна, В. Геєця, О. Крисального, М. Садикова та ін. Провідними вітчизняними та зарубіжними вченими проведено дослідження щодо вивчення проблем і перспектив розвитку АПК на основі інновацій. Зокрема, ці питання відображені у працях вітчизняних учених О. Гнаткович, П. Саблука, В. Смолінського, Л. Федулової та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Віддаючи належне здобуткам учених-економістів у цій сфері, доцільно продовжити дослідження необхідності здійснення перетворень в АПК України на основі інноваційної моделі розвитку.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є дослідження та обґрунтування необхідності використання інноваційної моделі розвитку для агропромислового комплексу України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Дані міжнародних рейтингів (Індекс глобальної конкурентоспроможності, Інноваційне табло Євросоюзу, Глобальний інноваційний індекс, Індекс економіки знань тощо)

доводять, що ті країни, котрі роблять ставку виключно на розвиток сировинних галузей, у т. ч. на сільське господарство, відсутні в переліку розвинених країн світу.

У сучасних умовах усі аграрні країни вразливі до зовнішніх умов. Найголовніша причина цього – постачання монопродукції. Це означає, що виробник не може впливати на ціну своєї продукції, оскільки він працює на ринку досконалої конкуренції. Ціна на будь-який монопродукт, що продається на світових товарних біржах (наприклад, пшеницю, кукурудзу, цукровий буряк, соняшник), завжди піддається ризику, адже вона повністю залежить від коливань світових цін. Статистика доводить, що протягом 2012–2016 рр. глобальні ціни на пшеницю, кукурудзу та ячмінь упали відповідно на 40%, 50% і 50%, тому попри рекордний фізичний обсяг вивозу продовольства валютні надходження від його експорту були на 6,3% нижчими у 2016 р., ніж у 2012-му, і з кожним роком спостерігається тенденція до зменшення світових цін на сільськогосподарську сировину [3, с. 117].

Тут спостерігається певна закономірність між агроспоживачами та агровиробниками. Сьогодні основними імпортерами продовольства є або густонаселені країни Азії (Індія, Китай, Японія, Індонезія, Малайзія, Філіппіни та ін.), які мають потужну промисловість, що працює на експорт, або експортери нафти й газу з посушливим кліматом (Єгипет, Туніс, Марокко, Саудівська Аравія, Іран, Алжир тощо), які розраховуються нафтодоларами. Зокрема, за даними Держстату України, основним ринком збуту української сільськогосподарської продукції залишається ринок Азії, котрий дещо зменшив частку в структурі українського експорту в 2017 р. до 45% із 48% у 2016 р. Основними країнами-партнерами з Азії в 2017 р. виступали Індія, Туреччина і Китай. На другому місці – країни ЄС, з часткою в 32%, де головними партнерами є Нідерланди, Іспанія та Італія. Трійку лідерів замикають країни Африки, котрі мають 14%. Основними партнерами з Африки є Єгипет, Туніс і Марокко [4].

Протягом останніх кількох років хороші врожаї сільгосппродукції у світі, у т. ч. в Україні, забезпечили зростання глобальної пропозиції продовольства. відбулося насичення практично всіх великих азійських економік. А країни – експортери енергоносіїв через падіння цін на нафту суттєво знизили закупівлі аграрної продукції. У таких умовах робити ставку виключно на сільське господарство, орієнто-

ване на експорт, в Україні дуже ризиковано, адже тут спрацьовує закон спадної віддачі: за збільшення обсягів виробництва відбувається зниження віддачі чинників виробництва. Спадна віддача характерна для видобутку сировини, сільського господарства та переробки з низькою доданою вартістю, тобто для виробництв з активами, що залежать безпосередньо від природи.

Дослідимо проблеми розвитку АПК в Україні на прикладі рослинництва. У нашій державі вже кілька років спостерігається його бурхливий розвиток. Як наслідок, стрімко збільшуються інвестиції в АПК, причому їхню основну частку контролюють агрохолдинги. Однак ресурсну модель землекористування України не можна вважати інноваційною, адже в структурі землекористувачів переважають великі агрохолдинги, які поки що роблять ставку на екстенсивність ведення сільського господарства. Вони мінімізують вкладення в інновації, намагаючись усебічно експлуатувати земельні ресурси, не дбаючи про їх збереження та відновлення. Висока якість української землі фактично підштовхує виробників працювати на її виснаження.

Останні два десятиліття характеризувалися зниженням вмісту гумусу в ґрунтах на 0,22%, що оцінюється у 453,4 млрд. грн. збитків. Великий бізнес, який нині активно вкладає гроші в АПК, у гонитві за швидкими прибутками робить ставку на вирощування технічних культур, які виснажують землю. Наприклад, із 2008 по 2016 р. посівні площі під соняшником збільшилися з 3,7 до 5,2 млн. га, під кукурудзою – із 1,7 до 4,7 млн. га, під ріпаком – із 240 тис. га до майже 2 млн. га. Натомість посіви традиційних продовольчих культур стрімко зменшуються. За такої динаміки розподілу площ неминуче знижуватиметься і родючість українських чорноземів [3, с. 118].

Отже, як бачимо, основу українського експорту становлять сировина та напівфабрикати, тобто природні товари з невеликим ступенем переробки. До початку 2000-х років це були залізна руда та продукти її первинної переробки – чорні метали. З початку 2000-х років до них долучилися аграрні продукти, такі як пшениця, кукурудза, соняшник. Щоб змінити ситуацію на краще, необхідно зосередитися на виробництві аграрної продукції з високою доданою вартістю.

У вітчизняному агробізнесі традиційно високу додану вартість реально отримати не просто від вирощування соняшнику, ріпаку та

інших маржинальних культур на товарні цілі, а передусім у процесі подальшої їх переробки на олію, шрот та інші продукти подальшого переділу (маргарин, жири), а для ріпаку це можуть бути шрот, олія, дизельне біопаливо та гліцерин. Також досить високу додану вартість можна отримати від виробництва наукоємного насіннєвого матеріалу.

На величину доданої вартості для різних видів аграрної продукції в сучасній постіндустріальній і глобальній економіці впливає не лише кількість технологічних етапів її переробки, а й якість аграрної продукції, її безпечність та органічність походження, місце виробництва, кінцеве призначення, бренд тощо. Найкраще порівняти орієнтовну додану вартість можна за умов співставлення експортної та імпоротної цін як однакових видів аграрної продукції, так і окремих груп товарів та сировини, потрібних для їх виробництва.

Візьмемо для порівняння найважливіший складник вітчизняного аграрного експорту – зернові культури. Якщо проаналізувати різницю між середньорічною ціною експорту та імпорту основних зернових культур (наприклад, ячменю, пшениці, вівса, жита і кукурудзи), то можна зрозуміти складність простого тлумачення поняття доданої вартості. Так, зернові культури у цьому разі виступають окремо як сировинний компонент вітчизняного аграрного експорту, а також як імпортований насіннєвий матеріал, що має порівняно вищу ціну реалізації. Передусім напрям їх використання формує високу додану вартість, по суті, однакового виду аграрної продукції. Тобто вирощувати насіннєвий матеріал сільгоспкультур і продавати його завжди вигідніше, ніж просто використовувати на товарні цілі. Зокрема, умовна додана вартість 1 т імпортованого насіннєвого зерна кукурудзи порівняно з вітчизняним експортом її на продовольчі і кормові потреби становить близько \$3 462. Найменшою є умовна додана вартість 1 т ячменю – \$94,9. Досить високу умовну вартість має жито – \$2 550,7 [5].

Окрім насіннєвого напряму формування високої доданої вартості, для зернових культур значним резервом є виробництво борошна. Умовна додана вартість 1 т борошна пшеничного в ланцюгу переробки порівняно з експортом зерна становить щонайменше \$58,8, а для борошна інших зернових культур – близько \$424,3.

Певний інтерес представляє й аналіз ланцюга формування доданої вартості на при-

кладі вітчизняної олійножирової переробної промисловості, адже лише в останні роки ми зуміли майже повністю переорієнтувати аграрний експорт із насіння соняшнику на кінцевий продукт із вищою доданою вартістю – олію.

Інший аспект цієї проблеми стосується експорту продукції тваринництва. Минулого року було експортовано 12,3 тис. т м'яса великої рогатої худоби, свіжого або охолодженого та 29,5 тис. т мороженого, а також 4,9 тис. т свинини. Середньозважена експортна ціна 1 т указаних видів м'яса становить \$2 740,4, а готових ковбас та аналогічних виробів із м'яса, яких було експортовано лише 286 т, – \$3 874,1. Тобто на експорті 1 т готових ковбасних продуктів із м'яса умовна додана вартість може сягати \$1 133,7 [5].

Отже, щоб економіка нашої держави в кінцевому підсумку не перетворилася на «аграрний придаток» до економік розвинених країн світу, необхідно змінити державний курс із пріоритетності розвитку АПК в традиційних рамках, як сировинного сектору, на розвиток АПК на інноваційній основі, що може випускати й високоякісну продукцію з високою доданою вартістю.

Перші кроки на цьому шляху вже здійснено на законодавчому рівні, адже АПК визнано пріоритетним комплексом у розрізі інноваційного розвитку України. Зокрема, це передбачено: законами України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» від 08.09.2011 [6], «Про ратифікацію Угоди між Україною і Європейським Союзом про участь України у Рамковій програмі Європейського Союзу з наукових досліджень та інновацій «Горизонт – 2020» від 15.07.2015 [7]; постановами Верховної Ради України «Про Концепцію науково-технологічного та інноваційного розвитку України» від 13.07.1999 [8], «Про Рекомендації парламентських слухань на тему: «Стратегія інноваційного розвитку України на 2010–2020 рр. в умовах глобалізаційних викликів» від 21.10.2010 [9] та іншими нормативно-правовими актами.

Наступний крок – це впровадження інноваційної моделі розвитку АПК. Ця модель являє собою сукупність взаємозв'язаних організаційних структур, що здійснюють апробацію та комерційну реалізацію наукових знань і технологій та займаються виробничою діяльністю у сфері АПК. До її складу можуть входити: науково-виробничі підприємства, малі підприємницькі структури, університети, державні лабораторії, технопарки й інкубатори, а

також комплекс інститутів правового, фінансового і соціального характеру, які забезпечують інноваційні процеси та мають міцне національне коріння, традиції, політичні та культурні особливості.

В Україні сьогодні можна використати такі моделі інноваційного розвитку для АПК [10, с. 112]:

– активної дифузії інновацій, суть якої полягає у тому, що уряд взаємодіє з науковими установами, вищими закладами освіти, підприємствами та організаціями для швидшого втілення технологічних інновацій у цій сфері;

– державної підтримки інноваційних фірм, яка спрямована на підтримку національних інноваційних структур для сприяння виходу національної аграрної продукції на світовий ринок;

– локального інноваційного середовища – включає формування і розвиток наукових парків, технопарків, технополісів, територіальних науково-технічних центрів, для яких характерна концентрація на певній території наукового, освітнього, виробничого, фінансового потенціалу й які об'єднані спільним процесом технологічного розвитку;

– світового співробітництва, суть якого – в орієнтації на активну участь України в міжнародному науково-технічному співробітництві та широкому обміні науковими результатами і новими технологіями у сфері АПК.

Також інноваційний розвиток вітчизняного агросектору неможливий без співпраці з науковцями та освітянами.

Аграрна освіта має стати платформою взаємодії науковців, виробників і громадян. Зв'язок виробничого сектору та науки має забезпечити [3, с. 120]:

– формування цільових запитів підприємств АПК для підготовки необхідних фахівців;

– запровадження для студентів регулярних практик на сучасних агропромислових виробництвах;

– підвищення кваліфікаційних вимог до викладачів аграрних ВНЗ: міжнародні публікації, участь у міжнародних конференціях, стажування в сучасних українських й іноземних агропромислових компаніях та викладання в іноземних навчальних закладах відповідного спрямування.

Вчені стверджують, що до 2050 р. населення Земної кулі зросте з 7 млрд. до 9 млрд. осіб. Площі орних земель скорочуватимуться через експансію мегаполісів та погіршення

ґрунтового-кліматичних умов. Перед світом постане завдання, як отримати більше, здійнявши менше ресурсів. Тобто виживуть лише ті виробники та бізнеси, які будуть запроваджувати енергозберігаючі та економні інновації. Основу успішного бізнесу аграріїв будуть забезпечувати такі складники: 1) стале виробництво (sustainability), де розумні та ощадливі технології запроваджуватимуться у всьому ланцюгу виробництва; 2) циклічна економіка (circular economy), яка ґрунтується на принципах кругового та безвідходного виробництва [11, с. 125].

Тому майбутнє АПК України нерозривно пов'язане:

– з розвитком сучасної системи освіти й науки у цій сфері, що потребує постійної актуалізації у формах, способах, змісті навчання і наукових досліджень, які були б ефективними в умовах сьогодення. Для підвищення рівня підготовки спеціалістів у сфері АПК необхідні модернізація та адаптація системи освіти (особливо вищої) і науки під вимоги ринку;

– з розвитком інноваційної інфраструктури, що визначає ступінь розвитку мережі дослідницьких центрів, зон інтенсивного науково-технологічного розвитку (технополісів), інноваційних парків, інкубаторів, консалтингових фірм, фінансово-кредитних установ тощо та їх залучення до реалізації різного роду проєктів у сфері АПК, адже дослідницькі центри та численні НДІ, що працюють в АПК, часто навіть не доводять свої розробки до прототипу, і подальша їх комерціалізація не проводиться. Вважаємо, що найважливішими стимулами для розвитку інноваційної інфраструктури є фінансова підтримка з державного та місцевого бюджетів, особливо щодо реалізації пріоритетних агропромислових проєктів у регіонах, сприятлива кредитна, податкова та митна політика відносно учасників інноваційних процесів, створення умов для збереження, розвитку і використання вітчизняного науково-технічного та інноваційного потенціалу, забезпечення взаємодії науки, освіти, агропромислового виробництва, фінансово-кредитної сфери у розвитку інноваційної діяльності;

– з розвитком інфраструктури ІКТ, що вказує на ступінь розвитку базового середовища поширення й обробки інформації та знань.

Україна в частині впровадження і розвитку сучасних ІКТ-технологій суттєво відстає від провідних країн. Такий стан справ частково став результатом неефективності системи управління галуззю. З іншого боку, це яскравий приклад того, як монополія «Укртелекому» на послуги зв'язку призвела до застою ринку, колективної безвідповідальності та інерційності в прийнятті важливих рішень щодо впровадження нових технологій у країні;

– із залученням ІТ-індустрії до розвитку АПК. Адже галузь ІТ – це маленька копія економіки знань – економіки, в основі якої лежить нематеріальне виробництво, а драйверами зростання є знання та носії цих знань (кваліфікований персонал, спеціалісти). Саме за цією шкалою в найближчому майбутньому будуть оцінювати багатство країни. Продукти та послуги цієї галузі стають каталізаторами позитивних змін у всіх без винятку сферах господарювання, у т. ч. в АПК.

Висновки з цього дослідження. На основі вищевикладеного матеріалу загальні рекомендації щодо розвитку АПК в Україні на інноваційній основі такі:

1. Державна підтримка та пріоритетність випуску якісної аграрної продукції з високою доданою вартістю. Країни, які опанували зростаючу віддачу, створюють потужну основу для запуску спіралі самоприскорюваного економічного зростання.

2. Розвиток вітчизняного агросектору у тісній співпраці з науково-дослідними установами та освітянами, підвищення ефективності аграрної освіти відповідно до вимог ринку.

3. Розвиток інноваційної інфраструктури АПК для впровадження результатів наукових досліджень і розробок, що володіють комерційним потенціалом, у сферу агробізнесу.

4. Інтеграція сільського господарства та сфери новітніх технологій, тобто подальше ефективне функціонування АПК виключно на інноваційній основі. Як показує світовий та вітчизняний досвід, уже сьогодні гіганти сфери АПК починають використовувати системи точного землеробства, проводити супутниковий моніторинг в онлайн-режимі, використовувати GPS-навігацію, картування, безпілотники, квадрокоптери, впроваджувати мережі метеостанцій, власні науково-дослідні центри, демонстраційні поля.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Панченко О., Коновалова Х. Що входить в ВВП: завод, базар, село і люди. URL: <https://ukr.segodnya.ua/economics/enews/chto-vhodyt-v-vvp-zavod-bazar-selo-i-lyudi-1100780.html>.
2. У 2017 експорт аграрної продукції сягнув майже рекордних докризових показників. URL: <http://agravery.com/uk/posts/show/u-2017-eksport-agrarnoi-produkcii-sagnuv-majze-rekordnih-dokrizovih-pokaznykiv>.
3. Прокопишин М.М., Сус Т.Й. Основні напрями розвитку агропромислового комплексу України в умовах глобалізації. *Modern Economics*. 2017. № 4. С. 114–121. URL: <https://modecon.mnau.edu.ua/issue-4-2017/>.
4. Основні показники зовнішньої торгівлі України. URL: http://ucab.ua/ua/doing_agribusiness/zovnishni_rinki/osnovni_pokaznyky_zovnishnoi_torgivli_ukraini.
5. Кернасюк Ю. Де можна отримати високу додану вартість в агробізнесі? URL: <http://agro-business.com.ua/agro/ekonomichnyi-hektar/item/9806-de-mozhna-otrymaty-vysoku-dodanu-vartist-v-ahrobiznesi.html>.
6. Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні: Закон України від 08.09.2011 № 3715-VI / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3715-17> (дата звернення: 10.09.2018).
7. Про ратифікацію Угоди між Україною і Європейським Союзом про участь України у Рамковій програмі Європейського Союзу з наукових досліджень та інновацій «Горизонт 2020»: Закон України від 15.07.2015 № 604-VIII / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/go/604-19> (дата звернення: 10.09.2018).
8. Про Концепцію науково-технологічного та інноваційного розвитку України: Постанова Верховної Ради України від 13.07.1999 № 916-XIV / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/916-14> (дата звернення: 10.09.2018).
9. Про Рекомендації парламентських слухань на тему: «Стратегія інноваційного розвитку України на 2010–2020 роки в умовах глобалізаційних викликів: Постанова Верховної Ради України від 21.10.2010 № 2632-VI / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/go/2632-17> (дата звернення: 10.09.2018).
10. Гребеннікова А.А. Розвиток сільського господарства на інноваційній основі. Ефективна економіка. 2016. № 12. С. 112. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5338>.
11. Дорош-Кізим М.М., Дадак О.О., Гачек Т.С. Інновації в аграрному секторі України в контексті розвитку європейської інтеграції. *Науковий вісник ЛНУВМБ імені С.З. Гжицького*. 2017. Т. 19. № 81. С. 123–128.

REFERENCES:

1. Panchenko O., Konovalova Kh. Shcho vkhodyt v VVP: zavod, bazar, selo i liudy. URL: <https://ukr.segodnya.ua/economics/enews/chto-vhodyt-v-vvp-zavod-bazar-selo-i-lyudi-1100780.html>.
2. U 2017 roci eksport aghrarnoji produkciji sjaghnuv majzhe rekordnykh dokryzovykh pokaznykiv. URL: <http://agravery.com/uk/posts/show/u-2017-eksport-agrarnoi-produkcii-sagnuv-majze-rekordnih-dokrizovih-pokaznykiv>.
3. Prokopyshyn M.M., Cus T.Y. (2017). Osnovni napriamy rozvytku ahropromyslovoho kompleksu Ukrainy v umovakh hlobalizatsii. [Main directions of development of agroindustrial complex of Ukraine in the conditions of globalization]. *Elektronne naukove vydannia z ekonomichnykh nauk "Modern Economics"*, no.4, pp. 114-121. URL: <https://modecon.mnau.edu.ua/issue-4-2017/>.
4. Osnovni pokaznyky zovnishnoi torhivli Ukrainy. URL: http://ucab.ua/ua/doing_agribusiness/zovnishni_rinki/osnovni_pokaznyky_zovnishnoi_torgivli_ukraini.
5. Kernasiuk Yu. De mozhna otrymaty vysoku dodanu varnist v ahrobiznesi? URL: <http://agro-business.com.ua/agro/ekonomichnyi-hektar/item/9806-de-mozhna-otrymaty-vysoku-dodanu-vartist-v-ahrobiznesi.html>.
6. Zakon Ukrainy no 3715-VI (2011). Pro priorytetni napriamy innovatsiinoi diialnosti v Ukraini. Verkhovna Rada Ukrainy. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3715-17> (accessed 10 September 2018).
7. Zakon Ukrainy no 604-VIII (2015). Pro ratyfikatsiiu Uhody mizh Ukrainoiu i Yevropeiskym Soiuzom pro uchast Ukrainy u Ramkovii prohrami Yevropeiskoho Soiuzu z naukovykh doslidzhen ta innovatsii "Horyzont 2020». Verkhovna Rada Ukrainy. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/go/604-19> (accessed 10 September 2018).
8. Postanova Verkhovnoi Rady Ukrainy no 916-XIV (1999). Pro Kontseptsiiu naukovo-tekhnologichnoho ta innovatsiinohorozvytku Ukrainy. Verkhovna Rada Ukrainy. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/916-14> (accessed 10 September 2018).
9. Postanova Verkhovnoi Rady Ukrainy no 2632-VI (2010). Pro Rekomendatsii parlamentskykh slukhan na temu: "Stratehiia innovatsiinoho rozvytku Ukrainy na 2010-2020 roky v umovakh hlobalizatsiinykh vyklykiv. Verkhovna Rada Ukrainy. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/go/2632-17> (accessed 10 September 2018).
10. Hrebennikova A.A. (2016). Rozvytok silskoho gospodarstva na innovatsiinii osnovi. [Development of agriculture on an innovative basis]. *Efektivna ekonomika*, no.12, p. 112. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5338>.
11. Dorosh-Kizym M.M., Dadak O.O., Hachek T.S. (2017). Innovatsii v ahrarnomu sektori Ukrainy v konteksti rozvytku yevropeiskoi intehtratsii. [Innovations in the agrarian sector of Ukraine in the context of the development of European integration]. *Naukovyi visnyk LNUVMB imeni S.Z. Gzhytskoho*, no.81, v.19, pp. 123-128.

Innovative transformations in agro-industrial sector of Ukraine: problems and perspectives

Hryshchuk A.M.

Candidate of Economic Sciences,
Associate Professor of the Department of Management,
Lviv National University of Ivan Franko

The article deals with the place and role of the agro-industrial sector in Economy of Ukraine. The necessity of innovative transformations in the agro-industrial complex is proved in accordance with the state's declared priorities and legislative initiatives. The main problems that may accompany this process are highlighted and the recommendations for their solution are proposed based on the use of the innovative model of development of agro-industrial complex.

In particular, it is noted that the agro-industrial complex of Ukraine is the leading sector of the economy, which gives about 9-13% of gross value added, and is one of the main budget-generating sectors of the national economy.

But statistical data indicate that the structure of Ukrainian exports has a look that is typical for the raw material countries, where agricultural products are the main source of inflow of foreign currency into the country. This situation puts the economy in dependence on world prices for export goods. In order for the economy of our country to eventually not become an "agri-

cultural appendage" to the economies of developed countries, it is necessary to change the state course from the priority of development of agro-industrial complex in the traditional framework, as the raw material sector, to the development of agro-industrial complex on an innovative basis, which provides:

1. State support and priority of the issue of quality agrarian products with high added value.
2. Development of domestic agro-sector in close cooperation with scientific research institutions and educators, improving the efficiency of agrarian education in accordance with market requirements.
3. Development of innovation infrastructure of agro-industrial complex in order to implement the results of scientific researches and developments with commercial potential in the field of agribusiness.
4. Integration of agriculture and the sphere of the latest technologies, that is, the further effective functioning of the agro-industrial complex solely on an innovative basis.